СВОБОДА — SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК XLV. Ч. 288. Джерзі Ситі, Н. Дж., субота, 11-го грудня 1937. — No. 288. Jersey City, N. J., Saturday, December 11, 1937. VOL. XLV.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016. 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ПРОМИСЛ ХОЧЕ ПРАЦЮВАТИ З УРЯДОМ

ВАШИНҐТОН. — Колбі Честер, предсідник Національного Союзу Промисловців, на конференції промисловців, що зібралися в числі 2,000, сказав, що промисловці хочуть співпрацювати з урядом і робітниками, щоб запобігти нинішній економічній скруті й усунути безробіття. Він сказав на адресу уряду і робітників: „Сядьмо разом і попробуймо усунути нинішню депресію, ще заки вона вийшла нам зпід контролі". Інші бесідники зпоміж промисловців говорили, що перешкодами на шляху до економічної поправи є страйки і тертя між працею і капіталом. Вони говорили, що страйки в 1937 році нанесли краєві шкоду на пять біліонів долярів.

ПОПИТ НА ЗАНЯТТЯ РОСТЕ.

ВАШИНҐТОН. — Внаслідок хвилевого послаблення бизнесу попит на заняття кріпшає. „Доблю Пі Ей" рішило в чергових місяцях дати працю новим 350,000 робітникам, підтягаючи своє загальне число занятих робітників до двох міліонів. Голова „Доблю Пі Ей", Гапкинс, запитаний, чи вистарчить на підмогу безробітним півтора біліона, призначених на цей рік, відповів виминаючо. Конґресмен Іленбоґен з Пенсилвенії поставив у конґресі внесок, щоби буджет „Доблю Пі Ей" збільшити на 500 міліонів долярів.

ҐАРНЕР КАЖЕ, ЩО ВІН „НЕ ПАН, ТІЛЬКИ НЕВІЛЬНИК".

ВАШИНҐТОН. — Заступник президента Ґарнер, що є рівночасно президентом сенату, в часі перерви нарад конґресу звернувся до кореспондентів із закликом, щоб вплинули на публичну опінію, а через неї на сенат, щоб конґресмени не радили довше, як призначено. Бо воно смішно, говорив він, коли конґрес ухвалює закони для вкорочення годин праці, а сам працює „овертайм". Запитаний, чому він, як президент сенату, не вплине на вкорочення годин праці в сенаті, відповів: „Я не паную в сенаті; я тільки невільник".

ОЧИЩУЮТЬ МІСТО ВІД СТОЯЧИХ АВТОМОБІЛІВ.

НЮ ЙОРК. — Заряд міста Ню Йорку в наступну неділю впродовжує нові розпорядки щодо приміщення автомобілів на вулицях. З огляду на звичай лишати автомобілі на вулицях. вуличний рух у Ню Йорку дуже терпить. Тепер заряд вибрав кілька вулиць у середньому Ню Йорку і на них заборонив лишати авта на вулиці. Після того короткого експерименту заряд міста буде впроваджувати загострення й на інших вулицях.

ОБУРЕННЯ НА ПОСАДНИКА ГЕЙҐА.

ВАШИНҐТОН. — Серед конґресменів зростає обурення на посадника міста Джерзі Сити, Гейґа, за те, що він арештував у своїм місті орґанізаторів К.П.О. Посадник оправдується, що він казав затримати діяльність тих орґанізаторів тому, щоб охоронити місто від розрухів. Запитаний, хто рішає в питанні, чи дана діяльність викликує розрухи, чи ні, посадник відповів, що він сам.

ЗАГОВОРИВ АСТРОНОМ.

НЮ ЙОРК. — Американський астроном світової слави, Мілікен, дав у Колюмбійському університеті доклад і в ньому сказав, що недавні подорожі в стратосферу дали нові докази, що теорія відносно космічних промінів є правильна. Ці космічні проміні випливають з міжзоряних просторів і вони уявляють собою „крик матерії до народження".

ЧИ ПОСТУПИЛАБ ТАК МОСКВА?

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ. — Філядельфійський суд присудив, що місцева Муніципальна Конвенційна Ґаля не може відмовити місця зборів комуністам тому тільки, що комуністи мають переконання відмінні від заряду ґалі. „Відмовляти комусь місця на збори тому, що він має інщі політичні переконання, це небезпечна річ", сказав суддя.

ЛЮТА ЗИМА В ПІВНІЧНІЙ ЧАСТИНІ СТЕЙТУ НЮ ЙОРК.

БОФАЛО. — В північній частині нюйорського стейту запанувала люта зима. Снігові завірюхи засипали вулиці снігом. У той час у Ню Йорку, хоч трохи позимніло, ніде нема пучки снігу.

ЕЙКЕН ЗНОВ ГОВОРИТЬ ПРО ЧИСТКУ СЕРЕД РЕПУБЛИКАНЦІВ.

ВАШИНҐТОН. — Губернатор Вермонту, Ейкин, що кілька днів тому опублікував був листа, в якому закликав до переведення чистки серед републиканських рядів і до викинення реакційних елементів, тепер сказав, що назва „Републиканська Партія" не є важна. Важніще, щоб позискати для цеї партії незадоволених з нинішнього уряду демократів. А для того можна навіть змінити назву „Републиканська".

НЕ ДЕРЖІМ СВОГО ДОСВІДУ ДЛЯ СЕБЕ!

Адміністрація „Свободи" дістала таке письмо:

„Бруклин, Ню Йорк, 2. грудня 1937.

„Повідомляю Вас, що я, Софія Лазорик, отримала від вас 1. грудня 1937 сервіс, з котрого я дуже задоволена.

„Складаю Вам щирий привіт,

„З поважанням, Софія Лазорик".

Це письмо показує, як поступає добрий читач газети.

Іде саме про те, що кожна шануюча себе ґазета шанує інтерес своїх читачів. Подаючи на своїх сторінках оголошення, вона вважає на те, щоб читачі оголошень не падали жертвою обману. Та трапитися може, що часопис подасть у добрій вірі оголошення бизнесу, що не обслугує своїх клієнтів так, як він каже.

Звідси видно, яке це важне, щоб читачі ґазети, які впали жертвою через таке оголошення, дали про це негайно знати до часопису. Діставши таку вістку, часопис зараз буде могти зарядити розслід справи і, як жалоба читача покажеться правдивою, припинити оголошення.

Тому читач, що подає до свого часопису про те, як це він був обслужений фірмою, оголошеною в часописі, охороняє передовсім інших читачів від подібних шкід. Він помагає викорінювати злих бизнесменів, а тимсамим помагає розвиватися добрим. Тимсамим він посередньо помагає самому собі.

Такcамо важно повідомляти ґазету про добру обслугу оголошених фірм. Як цей звичай повідомляти ґазету про обслугу оголошених фірм пошириться загально, то користь для таких дописувачів стає самозрозуміла.

Дописувачі ґазети про оголошення дають ґазеті такий самий важний матеріял, як дописувачі про політичне чи суспільне життя.

СВІТ В ОБРАЗКАХ

СЛІДАМИ ВСІХ ЗДОБИЧНИКІВ.

На стовпі, виставленім японськими військами в Пейпінгу, по здобутті його японськими військами, написано, що відтепер Пейпінґ уже не буде називатися Пейпінґом, себто північним миром, а назад Пекінґом, себто північною столицею. Японці йдуть тут слідами всіх здобичників зміняти назви чужих міст на свій лад.

БАТЬКО ВБИВ СИНА ЗАМІСЦЬ ДИЧИНИ.

Недалеко місцевости Ст. Ніколас, Квебек, Франц Демерс у часі ловів через неувагу застрілив свого 18-літнього сина, який теж з батьком був на ловах.

ЦВИНТАР МАМУТІВ НА ВОЛИНІ.

В селі Липе під Дубном відкопано, як відомо, кости мамута. При дальших розкопах добуто ще два кістяки менших мамутів, а згодом два дальші. Крім того знайдено камінні вістря до спис, топірці, ножі і т. п. Все те передано до музею в Дубні. Є здогад, що колись, перед десятками тисячеліть, постигла в цьому місці якась катастрофа ціле стадо мамутів. Потопилися мабуть у багні, переслідувані озброеними людьми.

ЗАПОВІТ БАНКИРА ФРІКАРА.

Паризький банкир Фрікар, що недавно помер, залишив цікавий і оригінальний заповіт. Капітал 600,000 франків призначив на допомогу... поганим учням.

У своєму заповіті Фрікар пише, що сам він був поганим учнем і пять разів мусів зміняти шкільні заведення. Це одначе не перешкодило йому стати загально поважаною, а згодом багатою людиною. Тому він рішив перед смертю подумати про таких же як і він поганих учнів. Процент від капіталу призначив він на професіональну підготову для 10 найгірших учнів паризьких шкіл, з тою умовою, що учні ці матимуть вроджені здібности в означеному напрямку.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

ЗАСТРІЛИВ БРАТА ЗА ЛИСЯЧИЙ ХВІСТ.

Браття Аркадій і Евзевій Курка, оба вчителі в Карапчеві над Черемошем (Буковина), були на ловах і вбили по лисові. Убитих лисів принесли вони додому. Вдома взяв Евзевій Курка кращого й більшого лиса. Аркадій робив закиди братові, що він підміняв лиса. Та коли Евзевій не хотів віддати лиса, витягнув Аркадій Курка револьвер, вистрілив до брата, поцілив його двома вистрілами в голову й убив. Сам віддав себе в руки жандармерії.

„НЕДАЛЕКА ВЖЕ ГОДИНА".

У Франкфурті в Німеччині мав славний швайцарський редактор Бріке доклад про відносини в большевицькій державі. „Не далека вже година, коли 80-міліонова маса поневолених народів повстане проти звірської влади Кремля і люто розправиться з гнобителем". Редактор присвятив найбільше уваги Україні. Їй віщує він світле майбутнє на сході Европи, де вона займе місце могутньої держави. Західня Европа повинна вмішатися в справу Сходу Европи та приспішити розвал большевицької тюрми народів та створення нових вільних держав.

ЗА ДІВЧИНУ.

В Губичах, повіт Добромиль, на тлі заздрости за дівчину Юлію Гичку зчинилася суперечка між Іваном Калужиньским і Юрком Крілем та Андрієм Шереметою з Перерідільниці. Коли ввечері Калужиньскі переходив у товаристві Юлії Гички дорогою, Кріль з Шереметою стрілив до Калужиньского й поцілив його в шлунок. Раненого відвезли до лічниці в Перемилі. По нападі Кріль із Шереметою скрилися в домі Івана Гички, де їх якісь невідомі люди так сильно побили, що треба було їх також візвезти до лічниці до Перемишля.

НАЇВСЯ, АЖ ТРІС.

Якийсь Йоган Галь з Торуня наївся горячого колача, а потім напився зимної води. По цім дістав сильні болі в шлунку. По дорозі до шпиталю помер. Показалося, що йому тріс шлунок.

НЕ ЗАДОВОЛЕНІ З МОЛОДІ В УКРАЇНІ ПІД СОВЕТАМИ

КИЇВ. — Десятий зїзд комсомолу у Київі ствердив на внесок Єременка, що діяльність центрального комітету українського комсомолу не була задовільна, та що в цілій Українській Сосіялістичній Советській Республиці комсомольські орґанізації підупадають. Стверджено, що центральні органи цеї орґанізації молоді занехали боротьбу з „ворогами народу — буржуазними націоналістами", та що орґанізаційна праця в комсомолі в Україні ступнево завмирає.

ГІДНА ВІДПОВІДЬ МОЛОДІ.

ВАРШАВА. — Не тільки на українських землях під Польщею, але й у корінній Польщі приходиться українському студенству зводити боротьбу за українську назву, бо про інщі справи вже й не згадувати. Донедавна можна ще було українському студентові у Варшаві, коли вписувався до професійних високошкільних товариств, подавати в формулярах свою національність як „українську". Та в останніх часах навіть у тих товариствах зачали вимагати, щоб українські студенти вписували себе як „русіні", або „малорусіні", чи як інакше, тільки не як „українці". Не вважаючи на те, що приналежність до таких товариств дає студентству ріжні матеріяльні полекші, українське студентство, хоч живе в дуже злиденних обставинах, рішило зрезиґнувати з тих користей, які можна набути за ціну зречення національного імени. Також рішило помагати собі власними силами і створити у Варшаві своє власне професійне товариство.

НА ДОПОМОГУ УКРАЇНСЬКИМ БЕЗРОБІТНИМ.

ЛЬВІВ. — Під протекторатом митрополита Шептицького й українських єпископів та при співучасті провідних громадян розпочало товариство українських робітників „Сила" акцію за допомогу українським безробітним. У виданій відозві читаємо між іншим таке: „Допомога нашим бідним, потребуючим братам у нації — це справа не одиниць і навіть не гуртів, чи поодиноких товариств, але справа цілого українського народу, всіх нас українців і кожного зокрема... Не може і не сміє бути хочби одного поміж нами, що йому чужа і байдужа булаб доля його голодного й холодного брата. Всі ми, вбогі й багаті, зеднімось у гарячій братній любові, і як добрий брат братові поможемо один одному перемогти голод і холод, недостаток, злидні і нужду, що таким великим гнітучим тягаром спадають на плечі багатьох синів і доньок нашого народу в цей, тяжкий для нього час."

ЧИ ІНТЕРВЕНЦІЯ ЩО ПОМОЖЕ?

ВАРШАВА. — Польський премієр ґен. Славой-Складковскі вислухав зажалень делеґації від українських господарських установ, що представила йому надужиття польської влади на Волині, де порозвязувано українські молочарні й філію „Сільського Господаря" в Луцьку.

УКРАЇНСЬКА ВИСТАВА.

ПРАҐА. — Тут відкрито виставу праць учнів Української Студії Плястичного Мистецтва з кляс проф. Р. Лісовського (графіка), Стахівського (різьба) та Калиця (малярство).

ВИСТАВА ПРАЦЬ О. ГРИЩЕНКА.

ЛЬВІВ. — У салях будинку „Просвіти" відкрила Асоціяція Незалежніх Українських Мистців виставу творів Олекси Грищенка, одного з найвизначніщих сучасних українських мистців. Твори спроваджено із Стокгольму, де відбулася саме вистава з великим успіхом. Як відомо, твори Грищенка закуповували Люксембурський і Державний Музей у Парижі, де мистець репрезентує „українську мистецьку школу".

НАКЛИКУЄ ДО „ІДЕАЛІВ СЄНКЕВИЧА".

ВАРШАВА. — Польський „учений" проф Богуславскі говорив у салі Варшавського Наукового Товариства про „лицарські ідеали Г. Сєнкевича". Ціла його промова була звернена на те, щоби польська держава і польське громадянство йшли „в імя ідеалів Сєнкевича" на українські землі під Польщею і навертали тамошнє населення до польщини. В такім самім дусі говорив теж попереднього дня польський єпископ Шляґовскі.

ЧОГО ВЧАТЬ ДІТЕЙ У ПОЛЬЩІ.

ЛЬВІВ. — У Польщі виходить для шкільних дітей журналик „Пломик". Учительство змушує й українські діти цей журналик читати і його передплачувати. Уступи з журналика читають діти підчас науки в школі. Число 10-те цього журналика є повне самих останніх лайок, звернених проти українців як „гайдамаків" і „бандитів", що напали в 1918 р. на Львів, який боронили „польські шкільні діти".

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Co., Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Clas· Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31. 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ОСТОРОГА ПЕРЕД ДЕСПОТИЗМОМ

Гаролд Л. Ікес, секретар внутрішніх справ у кабінеті президента Рузвелта, виступив у Ню Йорку, на річнім бенкеті, влаштованім Союзом Американських Громадянських Свобід, з осторогою про загрозу для громадянських свобід. Якби це був звичайний бесідник того Союзу, то можна би її поминути як звичайну церемоніяльну промову „професійного оборонця свобід"; але коли осторогу кидає один з найвищих урядників краю, та ще такий, що спеціяльно займається внутрішніми справами, то його слова заслугують на загальну увагу.

Почав він свою промову від змалювання міждержавного бандитизму, який завівся в світі, який проявляється ломанням міждержавних зобовязань, загальними зброєннями та воєнними нападами без виповідання війни. Потім він перейшов до зовсім подібних прояв у нутрі ріжних держав, а спеціяльно Америки. „Зовсім так, як деякі держави, висуваючи як оправдання нищення комунізму, поповняють злочини, яких засоромилисяб дикуни, так і в нашім краю ті, що хотілиб знищити наші демократичні встанови, роблять це під тою самою притокою. Кожний кандидат на якийнебудь уряд в Америці, що не має на кандидатуру відповідної програми, починає кричати: „комунізм!" Усякий гістерик, чи гістеричка, жадні розголосу й не дбалі за те, як вони його дістануть, можуть усе дістати розголос, нібито розкриваючи „червоні сіти".

„Тимчасом на ділі справжніми ворогами наших установ є якраз люди, настроєні по фашистівськи. Вони всі солідарні і мають спільний інтерес у тому, щоб захопити більше влади й іще більші маєтки для себе. Вони всі повні бажання повернути скупчене багатство Америки проти добробуту Америки. Отсе ті люди, котрі, вдаючи, що хочуть врятувати нас від страшного комунізму, хотілиб накинути Америці таксамо страшний фашизм.

„Ми часто говоримо про фашизм, начеб це було щось інше від комунізму, але зо становища демократії й один і другий є основно те саме". Признавали це провідники Америки ще віддавна, як це видно з одного вислову Ґровера Клівленда пятьдесять літ тому. Як звісно, годиться цей погляд теж із поглядом великого анґлійського журналіста, Викгема Стіда, котрий недавно тому в Америці представляв фашизм за більшу небезпеку ніж комунізм.

„Комунізм, говорив далі Ікес, це огидна річ та загроза мирові й зорґанізованому урядові; але комунізм злученого багатства й капіталу, плід нахабної жадоби наживи й себелюбства, котрі підступно підривають справедливість і цілість свобідних установ, є не менше небезпечний, як комунізм пригнобленої бідноти і праці".

Секретар Ікес звернув увагу на те, що при комунізмі й при фашизмі деспотизм скроплюється на меншинах. В Америці найзамітнішою меншиною є іміґранти. Тому його слова остороги й заслугують на спеціяльну увагу іміґрантів.

О. С.

ОПОЗИЦІЯ ПРОТИ КОГО?

Сталін зайнятий новою чисткою. Дуже радикальною чисткою дипльоматів, залізничників, адміністрації. Причім особливу увагу при тій чистці звернено на Україну (і Білорусь).

Нераз задають собі питання, проти кого властиво скермована та опозиція, з якою, мов з тою тисячеголовою гидрою, змагається червоний диктатор?

Одні кажуть, що це опозиція проти колективізації села. Другі, що проти відступлення від засад інтеґрального комунізму. Треті, що проти сучасної тактики Комінтерну. Ні одно твердження не є влучне. Бо опозиція, що тепер підносить наново голову в СССР, це **опозиція проти Сталіна,** тільки проти Сталіна. Створивши собі культ, „ґеніяльний вожд всесвітнього пролетаріяту" зробив себе і відповідальним за все, що робиться в советськім „Союзі". Всі поділи, всі напрями, всі відхили —все щезло. Лишився тільки „ґеніяльний вожд" і балаган, який під його „ґеніяльним" керівництвом повстав в імперії.

Три четвертини високих достойників повандрували туди, куди повандрував свого часу Микола II. Але де певність, що та четвертина, що лишилася, буде вірною диктаторові? Де спосіб знищити в собі страх?

Події в світі дозрівають з надзвичайною швидкістю. Німецький кулак підноситься щораз вище, готовий ударити — невідомо де. Італія, не перебираючи в засобах, летить до своєї незнаної мети. Японія торощить своїм страшним молотом Китай, мов звітріле каміння... Кожної хвилини можна ждати (Анґлія зброїться...) якогось жахливого зудару противних сил, коли Росія не потрапить, хоч яка вона труслива, уникнути збройного конфлікту. А Сталін боїться його. І не тільки це. Цілий світ бачить, що він його боїться. Цілий світ бачить, що він не певний своєї армії, яку перетріпує що тижня, немовби вона складалась у командні́м складі з самих чужинецьких шпигунів... І ще більше. Сталін розуміє, що, дістаючи облизні, раз від Японії, раз від Берліна, і не реаґуючи на них, він підкопує тим свій престіж серед власних своїх „підданих" і тратить пошанівок у союзників, які перестають його трактувати поважно.

А тут, як на злість, росте ще балаган у середині держави і опозиція проти нього. Проти нього, не проти партії, бо партію він знищив. Проти нього, не проти панування пролетаріяту, бо пролетаріят став таким самим невільником, як кляса, як і кожна інша верства в СССР.

Давніше знаходив диктатор підтримку в армії. Тепер ніхто в ній не певний завтра, і всі його ненавидять. Давніше знаходив він підтримку в ҐПУ. Тепер, по вічних чистках, і ҐПУ не є певна. Диктатор завис у повітрі. І при повній безсилості, до якої він допровадив, підчиняючи своїй волі і поліцію, і армію, і партію, і бюрократію, ціла опозиція ціла злість народів, цілий їх гнів з природи речи спрямовується проти нього, виключно проти нього.

Ось і причина його божевілля. Бо те, що він, Сталін, тепер робить, це божевілля. Це панічний страх деспота, який не довіряє власній тіні. Як Іван І, що вбив свого сина, або як Олександер III, що вбив свого льокая, бо йому здавалося, що той сунув руку до кишені по револьвер, кидається Сталін мов варіят, мов розюшений слон на всі боки, скрізь вітрячи ворога, зрадника, шпигуна. Сталін — це не „ґеніяльний вожд", а хвора на манію переслідування, всіми зненавиджена людина, якої всі хотіли би позбутися, тільки не дібрали ще способу... Але це може статися нині-завтра. Вистане такого сміливого Палена (що задушив Павла І), вистане такого Орлова (що задушив Петра III) — і крівавий режім щезне з поверхні землі разом з його інспіратором.

Очевидно, це не буде автоматичний рятунок для нас. Але на цей момент треба заздалегідь готуватися. Бо так, як у 1917 році, він визволить, через заколот, звязаний з упадком кождого режіму, дрімаючі увязнені сили нації. А тоді треба буде подбати, щоб тих сил ужито не так, як у 1917 р. для скріплення старої тюрми народів під новою формою, а до **повної сепарації від Росії.**

КЛОПІТ ЧЕХІВ ЗО СЛОВАКАМИ

Підчас світової війни представники чеських самостійників, як Масарик і Бенеш, уживали перед антантою головно того арґументу, що Австро-Угорщина є сумішкою ріжних народів, гнетених в Австрії німцями, а в Угорщині мадярами. Масарик навіть виразно поставив перед вождами антанти як ціль світової війни: **розібрати Австрію** на складові частини і всі ті частини поробити самостійними державами, або прилучити до сусідніх держав, що є тої самої національности.

Колиж прийшло до будови **чеської** держави, то Масарик і товариші відступили від тої засади й вимогли на антанті, що до чеської держави прилучено і німецький край, т. зв. судетський, і Словаччину та „Підкарпатську Русь", а навіть частину Шлеська з поляками.

Та треба признати, що словаки самі заявили охоту пристати до нової чеської держави і заключили з Масариком так званий **„пітсбурський договір",** застерігаючи собі повну автономію.

Подібне можнаб сказати і про українське Закарпаття.

Але щодо німців, то їх прилучено, не питаючись їх про згоду. Те саме сталося зо 100,000 поляків, котрі й досі ведуть завзяту боротьбу з чехами, головно за польські школи. Про наших закарпатських братів читаємо немало в часописах і знаємо, що вони вже дістали „кавалок" автономії, а тепер борються ще за „повну".

Та з німцями мають чехи таки найбільший клопіт, бо є їх збитою масою в судетськім краю яких три міліони, два міліони на Мораві, і є ще розкинені по інших провінціях. Судетський край прилягає безпосередньо до сильної Німеччини, і хто знає, чи Гітлер не має на думці прилучення цього краю до Німеччини.

Та немалий клопіт чехи і зо словаками, котрі сильно настоюють на те, щоб Словаччина дістала справжню автономію, зо своїм власним соймом. Найбільше болить словаків те, як чехи говорять про **„чехословацький"** народ та про **„чехословацьку"** мову. Неправда! — кажуть вони. Нема ані такого народу, ані такої мови, бо є два **окремі** народи і **дві** окремі мови.

Чехи обсадили уряди на Словаччині своїми урядовцями, котрі урядують чеською мовою, а навіть в університеті в Братиславі викладають переважно чеські професори і чеською мовою. Проти цього протестують завзято словацькі студенти та влаштовують відповідні демонстрації і бучі.

Між самими словаками веде автономний рух головно о. Глінка зо своєю клерикальною партією („лідовою").

Але є між словаками ще й інший напрям, що його репрезентують люди, котрі хотілиб цілком **відорвати Словаччину** від чехословацької держави. Є це прихильники зорґанізованої на еміґрації **„Словацької Ради",** котра видала власне брошуру під заголовком **„Словацька Рада до чеського народу",** як осторогу перед надходячою для чехів політичною катастрофою. У тій брошурі доказує „Словацька Рада" пункт за пунктом, що чехи не мають права покликуватись ані на арґументи історичні, ані на етноґрафічні, ані навіть на стратеґічні, на підставі котрих захопили Словаччину, Підкарпатську Русь та частину Тешинського Князівства і Судети, бо всі ті арґументи вже у своїх підставах фальшиві.

„Є це правдива мозаїка, — каже „Словацька Рада" про теперішню чсл. републику — зложена з чужих кавалків землі, украдених у сусідів. І за таку якусь складанку малиб ви, чехи, віддавати своє життя? Інша річ, колиб це була й справді чисто чеська держава, це — як співаєте — є „домов мой". Такої держави повинен би кождий чех боронити й справді з почуттям сповнення свого обовязку".

Ціла брошура держиться в тоні, який взиває чехів, щоб вибили собі з голови боротьбу в обороні **такої** републики, бо, так чи інакше їй грозить погром. „Чим є ваша армія?" — питається „Словацька Рада". „Ніхто з ваших сусідів не цінить високо вашої армії. Ваша армія є в переважній частині червона, комунізуюча, а притім така, як і ваша держава: мозаїкова".

Пророкуючи чехам погром, дає „Словацька Рада" їм таку пораду: „Заки повториться історія Білої Гори (на котрій чехів 1620 р. побито. — Ред.), нехай добровільно виносяться з тих країв, які підступом забрали, і нехай замісць **„чехословацької"** републики оснують для себе лише **чеську** републику в етноґрафічних границях, а звільнять інші народи від наложеного на них ярма. А щоб це осягнути, най скинуть цей уряд, котрий тепер стоїть на чолі републики в Празі, і створять новий уряд, котрий признав би клич, що судетські німці мають злучитися з німецькою державою, тешинські поляки з Польщею, а **словаки і підкарпатські русини — з Мадярщиною.** А чехи най самі собою управляють на тій частині теперішньої републики, котра їм з етноґрафічного огляду правно належиться".

І ось бачимо, **де собака закопана!** Ціла та „Словацька Рада", що існує за границею, є просто ділом **мадярів,** а головним її махером є ксьондз Єґлічка, підплачений мадярами.

Арґументи, щоб кожний народ був паном на своїй етноґрафічній території, слушні, і кожний народ повинен за це боротись. Але як же можна робити такий карколомний скок і проповідувати, щоб словяни (в тім випадку словаки й українці) визволялися з-під панування інших словян, чехів, і добровільно йшли під **таке страшне ярмо, як мадярське?!** У чехословацькій державі є всеж таки можність законної боротьби за свої права, а українці мають там більше як 1,200 свідомих українців учителями в українських школах. Що там іде ще дуже завзята боротьба за мову — це правда, але чиж дасться цей стан порівняти з цілковитим безправством, у якім жили наші закарпатські українці, й словаки під мадярським кнутом?!

А чи не вивішали мадяри підчас світової війни тисяч наших невинних братів, бо на кожного, що себе признав „русином", кричали **„муска!"** та його на шибеницю посилали?!

І під таких звірів хотів би ксьондз Єґлічка віддати не тільки своїх земляків, але й наших закарпатських братів!

Мадяри оплачують великими грішми **спеціяльне бюро** в Будапешті, котре робить в Европі (можливо, що і в Америці) пропаґанду за ревізію договору в Сан Жермен, що так Мадярщину зі всіх боків пообтинав. Те бюро домагається віддачі тих країв, що їх відібрано від мадярів і прилучено до своїх рідних земель.

Згадане бюро має добре платних аґентів, ось таких як кс. Єґлічка, а належить до них і **ґраф В. Бем де Чосбан.** Цей спеціяльно обробляє польську пресу й оголошує у ній проти чехів статті, що пропаґують справу прилучення Словаччини і закарпатської України до Мадярщини. Він оголошує їх в україножернім **„Веку Новім"** і в ще більш україножернім місячнику **„Наша Пшишлосць".** Та „Наша Пшислосць", видавана сином колишнього галицького намісника Бобжинського, є таки очевидячки видавана за мадярські гроші. Що мадяри роблять таку пропаґанду на свою користь у Польщі, це зрозуміле, як зрозуміле й те, що вони піддержують хрунів між словаками.

Але треба і це памятати, що крім хрунів-мадярів (котрих на нашім Закарпатті далеко більше!) є ще велике і переважне число словаків-патріотів, котрі радіб визволитись від переваги чехів, але за жадні скарби світу не хотілиб вертатися під нагайку мадярів. Не мають вони великої надії на те, щоб могли удержати свою власну, словацьку самостійну державу, і тому готові і дальше лишитися в чехословацькій републиці, але зате домагаються безумовно правдивої автономії з власним соймом. І тому вони дуже рішучо виступають проти ідеї якогось чехословацького народу та чехословацької мови. Є в Братиславі товариство імени Штефаніка, котре власне пропаґує **чехословацьку одноту.** Воно оголосило недавно дискусійний вечір про це власне питання та запросило на нього словацькі товариства. Всі ті товариства відмовилися від участи і заявили, що над засадничими справами словаків не може бути ніякої дискусії. І тільки кілька словаків прийшли на той дискусійний вечір і заявили публично, що між словаками нема ніякої ріжниці думок щодо того, що вони є **самостійним народом.** Сказали, що словацький народ стоїть на такім становищі, що **„в Словаччині — по словацьки".** А як уряд не вірить, то най переведе **плебісцит** над цим.

Як бачимо, те все це дуже гарні речі, кобі тільки словаки памятали і за те, як погано відносяться вони до тих 200 тисяч українців, що їх з вини д-ра Крамаржа прилучено до Словаччини.

І. Н.

Л. Лаґин.

ХАРАКТЕРИСТИЧНІ ЗНАКИ

Гострий алярмовий свист міліціонерської свистілки прошив ліниво-сонний настрій просторого міського базару. Зпоза будок, де колхозники торгували редькою і затхлим квасцем, вискочив розхрістаний молодий громадянин літ тринацяти, обіймаючи обіруч велику дротяну клітку.

Хлопчисько дер перед себе що сили, на зломану голову. Худі, покриті „ріпою" ноги мигали між будками, стрибали через розпарені в сонці калабані й бризкали теплим воднистим болотом розташованим із крамом колхозникам просто в губу.

Це дало теж притоку до того, що за хлопчиною гнав не тільки засапаний опецькуватий міліціонер і добрий десяток покривджених „на пиці" колхозників.

Цілий базар збудився з дрімоти. Мало хто знав, що сталося, бо не всі бачили погоню. Свистільце міліціонера, що не вгавало, наганяло розлінивілим людцям страху і всі бігли туди, куди й погоня. З домів повибігали люди, кидались одні за другими та всі кричали при тім діловито:

— Ловіть злодія!

Сонце пражило з усієї сили, немов намагаючись розтопити своїм промінням цілий заболочений базар. Топилось масло, бухкотіла сметана й мішалась із брудним потом розпарених колхозників.

Спека ослаблювала запал та енерґію погоні. Міліціонер уже двічі спотикнувся і малощо не зарив носом у вічно розкопанім пішеході. Чим більше приставав він, тим сильніше свистав.

Калабані були найважнішою видимою перешкодою погоні, бо всі мусіли їх виминати. Хлопчисько гнав навпростець. Всетаки булаб його погоня захопила у сліпій вуличці, але в найкритичнішій хвилині міліціонер поховзнувся на недогризку кавуна й телепнув як довгий на землю. Всі кинулись представника влади підносити.

Ця хвилинка вистала, щоб хлопчисько кинув клітку і сам чкурнув крізь поломаний паркан.

Погоня спинилась. Купець із крамниці з оселедцями заявив авторитетно:

— Ця птиця — папуга. Вони виводяться в теплих краях, наприклад в Індії.

— Ану, давайте клітку, — сказав міліціонер і подавсь у міліцію.

В міліціонерській світлиці був приємний холодок і притім невимовно нудний настрій. Якийсь пяний громадянин, що ждав на списання протоколу, намагався для розваги телепнути фуражкою по вазонку з ґераніями. Міліціонер, що привів пяничку, придержував йому руки і цідив лиховісно крізь зуби:

— Ану, трунь тільки!... Це міліційні ґеранії. Розбий — будеш утроє більше платити!

Дижурний, що дрімав за бюрком, замітно оживився, коли побачив міліціонера з кліткою.

— Ану, давай сюди. Цеж папуга.

Папуга лежала напів мертва на дні клітки зо страху й від гразюки, що заліпила їй голову та заболотила її барвисті пера.

— Чия папуга? — зацікавився дижурний.

— Відбили на базарі в невідомого злодія. Один громадянин торгував птицю, а що хлопчисько виглядав йому підозрілим, запитався: „Чия це птиця?" А він навтікача. Ну й ми, очевидно, його не спіймали, але папугу відобрали.

В місті нен було так багато власників папуг, щоб не можна було відшукати пошкодованого. Тому дижурний покликав до помочі міліціонера та зачав ладити список усіх відомих йому власників папуг.

Вже десять назвищ було у списку, коли дижурний почіхався раптом у голову:

— А характеристичні знаки, — каже — які подамо?

В цій хвилині папуга, що вже очуняла, зверещала:

Це нахабство!

— Дивись, — утішились присутні — говорить.

— Хто тут господар? Хто тут господар? Я господар! — зверещала папуга й вертіла на всі сторони свою кривоносу голову зо своїм злющим поглядом.

В кімнаті всі повеселішали.

— От, здорово! З такою птицею не пропадеш. Правдивий патефон. Цікава птичка.

— Накормитиб її, заки зачнемо діло, — промовив задуманий дижурний, поглянувши на балакучу птицю.

— Можливо, не пошкодить — лепетіла папуга. — Як хочете, не знаю. Представте проєкт. Автім... вибачте... Автім ні... Автім побачимо...

— Стривайте, товаришу дижурний, — підскочив на радощах міліціонер до дижурного, що забирався знову до списку. — Може обійдемось без цього!

І обернувшись до папуги, на превелике зчудування присутніх, промовив до птиці благальним голосом:

— Товаришу предсіднику, тут до вас у справі ремонту прийшли...

— Мені ніколи, мені ніколи, — відповіла в цю хвилину папуга.

— І також у справі культури міського парку... — почав далі говорити міліонер.

— Не передбачено в буджеті, підождати до засідання, — викрикала папуга, але міліціонер уже її не слухав.

— Все в порядку, — сказав, обернувшися задоволений до дижурного. — Я спершу сумнівався... Думав, може вона Федосєва, що завідує водопроводами, але тепер ясно. Подзвоніть, товаришу дижурний, до мешкання предсідника міського совєту, товариша Кишнарева.

За кілька хвилин дижурний положив слухальце на вильцятка і сказав тихо до міліціонера:

— Веліли негайно принести папугу, а то без неї цілий день хвилювались.

Переклав **Роман С—ка.**

Подружа розмовонька.

Жінка (з докором): — Пощо ти зо мною женився!? Чи я за тобою бігала?

Чоловік: — Е, моя кохана, лапка на миші також не бігає за мишами...

З ДНЯ

ПРАЦЯ Й МИСТЕЦТВО.

На святочному врученні проф. О. Кошицеві докторської грамоти д-р Кошиць виголосив промову, яка має глибоке фільософічне значіння. До її змісту ми повинні в наших щоденних роздумуваннях нераз завертатись.

Він сказав, що мистецтво не є чимсь відірваним від буденного життя, від нашої мозольної й подекуди прозаїчної, нецікавої праці. Зовсім навпаки. Воно відбиває нашу щоденну мозольну роботу, але відбиває її в досконалій формі. Кожну роботу, без огляду на те, чи вона в першій своїй стадії виглядає нецікаво, прозаїчно, можна через вправу довести до досконалости, до мистецтва. Завданням мистців є витворювати серед людей цей мистецький смак і побуджувати людей до поступу в напрямі досконалости.

МИСТЕЦТВО Є ВСЮДИ.

Нераз можна чистити черевики по „мистецьки". З другого боку, можна малювати образи, як „швець". З мистецькою зручністю можна замітати підлогу, чи вулицю, і виконувати всяку найчорнішу роботу. По фабриках є робітники-мистці, що виробляють ріжні речі, на машинах чи начинням. А трапляється і таке, що по студіях малярства, різьбарства чи музики є ремісники, що мають менше мистецького смаку, ніж той *хлопчина, що з захопленням* дивиться на блестячо-вичищений черевик, продукт своїх мистецьких здібностей.

Мистецтво, це той моральний динаміт, що розсаджує в наших серцях оспалість на красу, байдужність до поступу. Розсадивши цю скалу одервіння і мистецької нечуткости, мистецво манить людину до досконалости в кожній ділянці.

ГРАНИЦІ МИСТЕЦЬКОГО ВИРАЗУ.

Деякі ділянки людської праці просто не мають меж на шляху до досконалости, до мистецького виразу. Мистці, що працюють у тих ділянках, можуть дякувати Богові за своє щасливе положення. Але міліони людей, що працюють у менше щасливих ділянках, не мають таких необмежених границь у свому мистецькому поступі. Вони по певному часі осягають вершок досконалости у своїй роботі й зупиняються у свому поступі.

Чищення черевиків має такі обмеження. По кількох роках людина вивчить так знаменито свій фах чищення черевиків, що далі вже йти годі. Також замітач вулиць доведе свій фах до досконалости; і робітник, що працює на машині. Він так знаменито пізнає свою машину, так зживеться з нею, що на ній буде дійсно виконувати по мистецьки ріжні річи. Але, осягнувши цей ступінь досконалости по пятьох, чи по десятьох роках (бо треба знати, що в деяких фабриках пятирічний досвід праці на певних машинах ще не є дуже доброю рекомендацією; щойно 10 або 15-літній досвід промовляє до душі завідувача фабрики), робітник перестає поступати. Починається період мистецького застою, знеохочення, одеревіння, а в дальшу чергу незадоволення з життя, вкінці в якійнебудь формі бунт, револьта.

ПРАЦЯ БЕЗ МИСТЕЦТВА.

Тому до найбільш нестерпної форми людської праці належать такі праці, які дають людині найменшу можливість розвинути свій мистецький смак, які не дають робітникові себе якось індивідуально проявити. До таких праць належить у першій мірі „поясова праця", себто така, яку впроваджують деякі капіталісти у свою масову продукцію. Того роду працю, як знаємо, перший впровадив Форд. Та праця *полягає* на тому, що перед довжезним рядом робітників сунеться повільно пояс, на якому лежать ріжні машинові частини. Кожний робітник має точно призначену роботу, що він має на тому поясі зробити. Коли робітник її зробить, пояс підсуває йому нові частини, і він так автоматично все повторює свою нецікаву, нудну, вцілості автоматичну роботу, яка не вимагає від нього ні мистецького напруження, ні думання; навпаки, вона вимагає здушення всяких мистецько-індивідуалістичних імпульсів; вимагає, щоб він перестав думати і сам обернувсь у машину.

Такий рід праці є для людей дуже пониживлий і вони проти нього свідомо, чи півсвідомо бунтуються. Недаром робітники Форда, хоч дістають кращу заплату ніж по інших фабриках, а також дістають кращу опіку з боку заряду, то проте, органічно ненавидять фордівську систему й нарікають на творця тої системи.

ЯКБИ...

Люди, серед яких найбільше число творять сірі робітники, булиб значно щасливіші, якби вони могли в роботі проявляти свої мистецькі пориви; якби вони могли мати те переконання, що виконують щось по мистецьки, щось по індивідуальному; щоб вони бачили, що їх праця не має обмеження границь досконалости. Якби вони могли виконувати в такий спосіб того роду роботу, то булиб горді на неї, почувалисяб щасливіші й не малиб бажання бунту.

Якраз спинення мистецького розвою є причиною цього дивного факту, що люди дуже часто бунтуються саме тоді, коли мають до того найменше раціональних причин. А з другого боку, мовчать і нічого не говорять, хоч є всі розумові причини, щоб протів даних відносин бунтуватись.

— Знаєш, я Книдлівського визвав на двобій. Може ти схотів би бути моїм секундантом?

— Щож він тобі такого зробив?

— Нічого не зробив, лише назвав мене ідіотом!

— Таж я тобі говорю те саме що дня!

— Ти то що інше: ти мене знаєш від малої дитини!

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

КОГОЗ, Н. Й.

Листопадове Свято.

Заходом місцевої громади відбулось у нас 14. листопаду Листопадове Свято. Рано того дня о. М. Лисяк відправив панахиду за полеглих героїв і сказав на ту тему кілька теплих слів. При могилі люди стояли зо світлом.

Вечером у Домі Українського Парку відбувся святочний концерт. Місцевий хор під управою П. Цміхути відспівав український і американський гимн. По тім о. Лисяк виголосив вступне слово, а Т. Малігловка прочитав порядок програми. Далі знов співав хор пісні „Козаченьку, куди йдеш" і „Козака несуть". Потому були точки орхестри під проводом П. Постоловського, Мричка і синів та Вазара.

Реферат на тему „пролиті крови" виголосив Т. Малігловка. У ньому бесідник згадав про сербів, яких турки побили кілька віків тому і вони до нині це споминають. А ми забуваємо часто свої події, які сталися 19 літ тому. Згадав також про Ірляндію, як то одна ірляндка, довідавшись, як її сина розстріляли, сказала: „Але Ірляндія буде вільна!"

Далі він перейшов коротко історію з останньої визвольної війни та змалював деякі подробиці з неї й прочитав проклямацію Української Національної Ради, оголошеної 1918 року.

Дитячий хор під проводом Цміхути відспівав „Гей, у лузі червона калина", „Де Дніпро наш котить хвилі", „Гей, на горі, там женці жнуть", „Чом, чом чом, земле моя". Пісні переплітувано деклямаціями. Деклямували: М. Гавран, Е. Ковтко, Ю. Сорока, Н. Недільська. Два хлопці, Степан Постоловський і Іван Ядлош, відограли на скрипках пару українських творів, за що дістали рясні оплески. По англійськи виголосив відчит М. Назарко.

Далі співав знов хор „Стоїть гора висока", а сольо відспівала панна Е. Мазуля в творах: „Широкий луг", „Де ти бродиш" і „Вогні горять".

В другій частині була представлена сценічна картина „На Київ", написана М. Мирославичем. Картина випала дуже гарно. На закінчення відспівано український національний гимн.

На українських інвалідів зложили по $1: Ю. Білінський, о. М. Лисяк, С. Постоловський, В. Коник, П. Дзямба, В. Сташко, В. Любинецький, Г. Недільський, Т. Ґрацонь, Н. Малас, П. Ропіцький, Н. Заблоцький, О. Лесняк, П. Гавришенко; по 50 ц.: Ю. Бакай, Н. Назарко, О. Ґеля, Ю. Ганчарик, К. Варениця, С. Палка, М. Галашин, С. Фіялка, П. Бачинський, П. Ґуриш. З жінок жертвували такі: Т. Тартак $1.25; по $1: Максимик, Жмуд, Зальопана, Мазурик, Андрушків, Кушнір, Білінська, Заблоцька, Бабяк, Малігловка; по 50 ц.: Лисяк, Задра, Сташко, Дерлиця, Афінович, Кричковська, Шаршонович. Разом $54.30. Розходу було $2.80. Вислано на інвалідів через Обєднання $51.50.

Т. М.

АРНОЛД, ПА.

Листопадове Свято.

Дня 28. листопаду місцева громада відсвяткувала 19 річницю листопадового зриву. Свято відбулося в українській католицькій салі під церквою, під проводом сестер василіянок. Концертову програму чудово виконала українська дітвора, підготована сестрами. Ці діти так гарно говорили і співали, що викликували щире захоплення серед слухачів. Вони виступили в числі 50 на сцені і відспівали „Стоїть явір". Потім о. Кнап виголосив вступне слово і вияснив, у чому заключається вага Листопадового Свята та що це свято означає. Бесідник звертався до родичів і, вказуючи на малу дітвору, закликав їх, щоб виховували її в українському патріотичному дусі та щоб учили її рідної мови.

В дальшій програмі молоденький хлопець Рудольф Балабан виголосив чистою українською мовою деклямацію, а два інші хлопці, Т. Кузьміха і В. Шкробут, виголосили діяльог „Парасоля". Також виголосили діяльог дві дівчині, Д. Кнап і К. Майдак, на тему „Розмова в школі". Дальшу участь у програмі брали: І. Твердохліб, Г. Гарачмак і О. Балабан.

Промову виголосив професор вищої школи, п. П. Киселиця, що також закликав родичів і дітей, щоб учились української мови. Він наперед говорив по українськи, а потім по англійськи. В часі свят переведено збірку на українських інвалідів.

І. П. Федан.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЧИ МАЄ ПОВТОРИТИСЬ ТЕ САМЕ?

Уже добігає 20 років, як ми споримо про те, хто завинив, що не вдержалася наша відроджена держава. А як могла вона вдержатись, коли ми, як маса, не розуміли, що за свою державу треба боротись, кров пролити? Ми того навіть не розуміли в Америці. Бо якби були розуміли, то булиб тут виставили свій власний легіон, булиб зібрали охотників до боротьби за волю України в такий спосіб, як їх збирали інші народи, що були тоді теж бездержавними, як і ми, а тепер мають свої держави. Якби ми були мали свій легіон в Америці, то цілком певно не булаб пішла на Галичину армія Галера. Й інакше булаб виглядала наша справа в Парижі. А так, то ми замісць вислати з Америки борців-жовнірів, вислали до Парижа своє — місію.

Підношу ту справу, бо думаю, що вона на часі. Думаю що всі наші народні організації повинні мати вже тепер ту справу на увазі й мати щодо неї вироблену думку, щоб ми знали, що тут робити, коли знову вибухне нова війна в Европі. І треба нам уже тепер обєднуватися, щоб нова війна не принесла нам в Америці між нами самими нового розбрату, щоб не повторилося те, що було, й що ми вже пережили. Нам, старим, тепер закидають самі невдачі. Та я бачу, що ті, молодші, що нам закидають промахи і невдачі, самі поповнюють промахи і не ведуть справи як слід. Та не про те мені йде, щоб спихати вину на когось. Я хочу тільки звернути увагу на те, що тепер пора думати про важне діло, про нашу підготову на випадок нової катастрофи в Европі. Пора думати, щоб звідси з Америки повести ширшу пропаганду за визволення України. А до такої справи треба порозуміння, взаємної вибачливости, треба, щоб одні одним уступили. Треба того, щоб таким способом могли ми здобутись на краще рятування Рідного Краю. Цього вимагають від нас ті, що мучаться на Соловецьких островах, по совєтських, польських чи яких інших тюрмах.

Тимко Мілещук,
Ню Йорк, Н. Й.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

Корбачник приходить до праці з підбитим оком.

— Що тобі сталося? Хто це тобі зробив? — допитуються товариші.

— А ця ясноволоса Стефка... Знаєте, та, що то її наречений є у Старому Краю...

— То вона так тобі доїхала?! Страшна дівчина!

— Вона ні. То її наречений вернувся!..

РАМЗЕЙ МЕК ДОНАЛД

З Мек Доналдом, якого смерть нагло захопила підчас морської подорожи, відійшов назавжди один з нечисленних уже тепер політиків, яких наївність, відсутність загальної освіти та почуття відповідальности були одною з головних причин світової війни, большевицької революції та загальної кризи. Син робітника, він скінчив би правдоподібно свою карієру в найліпшім випадку крамарем чи дрібним урядовцем, коли б не вступив до молодої ще тоді соціялістичної партії, в якій перебував на крайнім лівім крилі. Захоплене безмежними обіцянками молодого демагога, робітництво пішло за ним і завдяки йому Мек Доналд скінчив своє життя лордом, заможною людиною і одним з тих, що декілька час або кермували повоєнним світом, або думали, що ним кермують. Ці досягнення не перешкодили йому на сімдесятім році життя відректися від усього, чому він служив з таким захопленням, і перейти отверто до табору ворогів.

Ще при житті Мек Доналда навколо його імени йшов спір про те, хто він властиво є — політик, який, прийшовши до влади, зрозумів хибність ідеалів клясової „боротьби", чи мрійник, який несвідомо міняє тактику, прямуючи, як йому здається, до тогож самого. Ті, що мали нагоду бачити його при праці, а особливо в Союзі Націй, не можуть погодитися ні з одною, ні з другою версією. Мек Доналд був мабуть одним з тих сучасних політиків, які цілковито не здають собі справи з того, що вони є витвором деякого збігу обставин і щиро вважають себе геніяльними одиницями. Як російський Керенський, чи наш Винниченко, вони цілком не розуміють реальности життя, вважають усіх винуватими, а себе ніколи, і, що найгірше, завжди і всюди вважають себе апостолами, покликаними повчати, не помічаючи зневажливих посмішок авдиторії.

Таким був Мек Доналд тоді, коли він закликав англійське робітництво здобути лондонські міністерства, або разом з німецькими робітниками вдарити в часі війни проти своїх урядів. Таким же він був, коли закликав визнати Совети, і таким же, коли цілував руку короля при призначенні лордом.

Заснований ним колись соціялістичний „Дейлі Гералд" присвятив смерті „пана Мек Доналда" ледви пару рядків, але зате урядова та буржуазна преса вилила з цього приводу цілі потоки атраменту. Парлямент присвятив колишньому лідерові спеціяльне засідання, державні установи свісили жалібні прапори колишнього „нищильника королів" поховано у Вестмінстері поруч з королями. Але майбутній історик нашого бурхливого часу буде мати великий клопіт, щоб зясувати нащадкам, що властиво робили всі ті Мек Доналди та Бріяни, щоби бути похованими в пантеонах, як не числити річок демагогії і постійних зміни орієнтацій.

М. Є.

Жіночі капелюшки.

Жіночі капелюшки стають тепер усе щораз менші. Тримаються вже майже на вершку голови.

Пані Славця купила собі теж такий капелюшок.

Муж станув зчудований:

— Що? Шістьдесять злотих?

— Стільки коштує, Петрусю!

— Твій останній капелюх коштував теж щось пядьдесять злотих, але був куди більший.

— Малі капелюшки стають тепер щораз модніші.

Муж хвилюється:

— Капелюхи стають усе менші, зате рахунки щораз більші. Я вже бачу той день, коли ти прийдеш зовсім без капелюха, тільки з рахунком від модистки.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ

ДІТРОЙТ, МІЧ.

На Рідну Школу.

Відділ Союзу Українок Америки ч. 5 в Дітройті ухвалив зі своїх зборів вислати на місцеву українську школу $25 і на Рідну Школу в старім краю також $25. Останню суму вислано через Обєднання на призначену ціль.

Анна Сірко.

БРУКЛИН, Н. Й.

З весілля на Інвалідів.

На весіллі в громадян Панаса і Ксені Мудрик, що відбулося 27. листопаду в Брукліні, переведено збірку на українських інвалідів, яка дала $6. Зложили по 50 ц.: Панас і Ксеня Мудрі, Марія, Іван і Степан Мудрі, Анна Мішкевич, Іван і Анна Мевчук, П. Гарматюк, Є. Гаврилищин, Д. Матіяшек, П. Борис, М. Гуман. Гроші переслано через Обєднання.

П. Задорецький.

ЧІКІПІ ФОЛС, МАСС.

З ювилею на Рідний Край.

Дня 21. листопаду ц. р. гром. Михайло і Розалія Федорови святкували 25-літній ювилей свого подружого життя. Ювиляти є добре відомі українські громадяни в нашій околиці і є членами У. Н. Союзу. Тому гості прибули чисельно, щоб зложити їм побажання всього найкращого. Про добрій забаві гості не забули і про рідний край. З цеї нагоди сам ювиляти зложили $10 на читальню „Просвіти" в їх ріднім селі, Стригавці, пов. Стрий. На українських інвалідів зложили по $1: П. Пилипів, С. Загайкевич, Ю. Щенчук; Ю. Сидоряк 50 ц. Усіх грошей $13.75; їх вислано через Обєднання на призначені цілі.

П. Пилипів.

ПІТСФІЛД, МАСС.

З забави на Рідну Школу.

Дня 27. листопаду гром. Соколовські справляли маленьку забаву, „шавер парті", своїй доньці Євдокії. Один з присутних гостей піддав гадку зложити жертву на Рідну Школу. Гості зложили на ту ціль $1, які переслано через Обєднання на призначену ціль.

Присутній.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА"

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ТАРЗАН НА РОЗШУКАХ.

(32)

„Я піду з вами", закликав Бравн, бачучи, що Джейн вибирається сама з луком на лови. Джейн легко усміхнулась і відповіла: „Коли можете, то ходіть". В перший хвилі Бравн не розумів, що значить „коли можете". Але коли Джейн зручно вискочила на дерево і звідти почала перескакувати з одної галузі на другу, Бравн зрозумів її слова.

Йому соромно було за себе самого. Він же був чоловік. А тут жінка з шаленою зручністю вдрапується на дерева, або перескакує з галузи на галузь і він не всилі її надігнати. Після кількох хвилин таких перегонів Бравн стратив Джейн зовсім з очей. Трохи засоромлено він вертався назад до товариства, не знаючи, як пояснити іншим свій поворот.

Тимчасом Джейн, не звертаючи уваги на ніщо, гнала вперед, наче вітер. Вона розглядалася по нетрах і зміркувала, куди ведуть стежки. Вона попрямувала ними, надіючися знайти десь водопій. Вона сподівалася біля водопою знайти якусь звірину. Водопій був звичайно місцем сходин для безборонних і хижих звірів. Перші йшли пити воду, а другі — ловити перших.

Нагло Джейн зупинилася. Вона занюхала в поблизу якесь звіря. Розглядаючись обережно зпоза гиляк, вона пабачила маленьку антильопу. Вона знала запах антильопи, тому дивно її було, що вона відразу не вгадала, що це за звіря. Та нагло вона зловила ніздрями інших запах. Відразу зміркувала, що вона не сама на цю антильопу полює.